MALTA

TRIBUNAL GHAL TALBIET ZGHAR

GUDIKATUR DR.
VINCENT GALEA

Seduta ta' l-14 ta' Jannar, 2013

Talba Numru. 450/2010

Drivetec (Malta) Limited [C-32408]

Vs

Carmelo AGIUS

It-Tribunal,

Ra **t-talba tas-socjeta rikorrenti mressqa fis-26 ta' Marzu, 2010** u li permezz taghha talbet il-hlas, minghand l-intimat, tas-somma ta' tlett elef u hames mitt euro [€3,500] u dan wara li ppremettiet hekk:

"Il-konvenut ghandu jaghti lis-socjeta attrici s-somma ta' tlitt elef u hames mitt Euro (€3,500) import ta' erbatax-il kambjala li ga skadew skond il-kopji taghhom hawn uniti u mmarkati Dok. 1 sa Dok. 14.

Il-konvenut gie mitlub ihallas diversi drabi, ukoll b'ittra legali izda baqa nadempjenti u ghalhekk kellha ssir din it-talba.

Bl-imghax u bl-ispejjez inkluzi dawk ta' l-ittra legali".

Ra **r-risposta tal-intimat** minnu mressqa fit-13 ta' Gunju, 2011 u li permezz taghha huwa rrisponda hekk ghat-talba tas-socjeta rikorrenti:

"Illi l-ammont mitlub mhux dovut kif ser jigi ppruvat waqt il-provi fil-kawza";

Ra l-verbal datat 15 ta' Mejju, 2012 fejn ir-rapprezentant tas-socjeta rikorrenti Lino Grech informa lit-Tribunal li huwa qieghed jinsisti fuq is-somma ta' €3494 pari ghal Lm1,500 u mhux ghal dak pretiz fit-talba;

Ra l-verbal datat 7 ta' Novembru, 2012 fejn l-intimat iddikjara li huwa lest li jhallas dawk l-invoices li gew pprezentati llum mis-socjeta rikorrenti u li fuqhom jgharraf il-firma tieghu. Il-partijiet iddikjaraw ukoll f'din l-istess seduta li l-provi f'din il-kawza qeghdin jghoddu u jaghmlu stat fil-kawza fl-ismijiet Drivetec (Malta) Limited vs Carmelo Agius (Talba Nru. 284/12);

Ra l-kambjali li gew esebiti mat-Talba promotrici li lkoll gew iffirmati fl-20 ta' Settembru, 2009;

Ra l-verbal datat 28 ta' Novembru, 2012 u dak tat-8 ta' Jannar, 2013 fejn il-kawza thalliet ghas-sentenza ghal-lum;

Semgha' x-xhieda;

Ra l-atti;

Ikkunsidra:-

1. **Is-socjeta rikorrenti** esebiet erbatax (14)-il kambjala bl-import ta' mitejn u hamsin euro (€250) kull wahda biex komplessivament jigi l-ammont ta' tlett elef u hames mitt euro (€3,500). Skond ma jirrizulta mill-verbal datat 15 ta' Mejju, 2012 is-socjeta rikorrenti rriduciet it-talba taghha ghas-somma ta' €3,494.

2. **Fis-seduta tal-15 ta' Mejju, 2012 xehed Martin Chetcuti** rapprezentant tas-socjeta attrici. Huwa qal li l-intimat ghandu jaghti lis-socjeta minnu rapprezentata s-somma ta' tlett elef u hames mitt euro (€3,500) u dan skond il-kambjali esebiti mat-talba odjerna. Dawn l-ammonti, jghid ir-rapprezentant, "*... huma dovuti ghal xoghol u spare parts fuq xarabank proprjeta tal-konvenut*". Qal ukoll li sal-lum, l-ebda ammont ma thallas minn dawn il-kambjali mill-intimat li dejjem qallu li "*...gej ihallas pero qatt ma gie jhallas*" (fol. 40).

3. Ir-rapprezentant tas-socjeta rikorrenti gie msejjah biex jixhed mit-Tribunal fil-25 ta' Ottubru, 2012. F'din is-seduta, huwa qal li "*l-intimat kien jaghmel diversi xogholijiet ghadna, xi kultant kien jaghmel xoghol fuq il-pompa tal-ilma, kien jigi ghadna biex naghmlulu xoghol fuq il-pompa tal-ilma, fuq il-magni tax-xarabank u hafna affarijiet ohra*". Qal illi meta l-intimat kien ihallas huwa dejjem tah l-ircevuta relattiva. Dan ix-xhud qal ukoll li meta l-intimat qal li huwa ma kienx ghaddielu r-ricevuti ghax-xogholijiet maghmula mis-socjeta rikorrenti, dawn kienu ricevuti ghal xoghol li kien sar u li l-intimat "*...ghadu ma hallas taghhom*" (fol. 47). Ir-rapprezentant gie mistoqsi sabiex jesebixxi rendikont tax-xogholijiet li kien ghamel l-intimat u x-xhud obbliga ruhhu li jaghmel dan. Dan ir-rendikont gie esebit fis-seduta tas-7 ta' Novembru, 2012.

4. L-intimat xehed fis-seduta tal-25 ta' Ottubru, 2012 u qal illi "*jiena meta kont immur ihallas il-flus lis-socjeta rikorrenti jiena kont niffirma l-karti*" (fol. 45). Qal ukoll li r-rapprezentant tas-socjeta rikorrenti qatt ma kien jaghtih kopja tal-karti li kien jiffirma mbaghad meta hu kien min ghalih li kien hallas kollox kien qallu li kien ghad fadallu jaghtih. L-intimat kien qal lir-rapprezentant tas-socjeta rikorrenti sabiex jaghtih dawk l-ircevuti li kien iffirma diga u jhallsu d-differenza. F'din is-seduta l-intimat qal ukoll, bil-gurament tieghu li "*Jiena ma ghandi naghti assolutament xejn lis-socjeta rikorrenti*" (fol. 45). Imbaghad kompla jghid li r-rapprezentant tas-socjeta rikorrenti kien heddu li jaqtalu rasu jekk ma jmurx u jaghtih il-flus li kellu jaghti. Qal ukoll illi "*ir-rapprezentant tas-socjeta rikorrenti Martin*

Chetcuti lili qalli inzel hawn ghal go l-basement tieghu biex niffirma l-karti. Jiena bzajt u ffirmajt" (fol. 45). Imbaghad zied ighid li "*jiena ma kontx bzajt minnu ghalkemm ghadni kif ghidt hekk u fil-fatt meta kellimt lil Avukat tieghi dwar dan qaltli biex nghid lill-Qorti u mhux immur ghand il-Pulizija*" (fol. 45). Qal ukoll li "*dan l-episodju ta' meta jiena mort niffirma kien madwar sitt (6) snin ilu*" (fol. 45). L-intimat ighid li "*is-socjeta rikorrenti lili trid tehodli l-flus mill-but, lili ma ghamilli xejn kbir biddilli l-isteering u erbgha molol. Jiena dejjem hallastha lis-socjeta rikorrenti pero rcevuti qatt ma nghatajt*". Ghar-rigward tad-dokumenti li hemm esebiti a fol. 3 u 4 tal-process, l-intimat ighid li "*qieghed naghraf il-firma tieghi. Nerga nghid illi dawn il-karti gaghlni niffirmahom bilfors, heddidni biex niffirmhom. Ma nafx x'kellu f'idejh kien warrajja.*" (fol. 46). In kontro-ezami mbaghad ighid li huwa jaqbel illi meta kien iltaqa mar-rapprezentant tas-socjeta rikorrenti (u cioe s-Sur Lino Grech) huwa kien qallu li kien lest li jirranga bil-mod. Dan pero kien qieghed jghidu peress li skond l-intimat kien fadal xi naqriet u mhux l-ammont li qieghed jitlob f'din il-kawza.

5. **Lino Grech**, is-Segretarju tas-socjeta rikorrenti xehed bil-gurament tieghu li l-intimat dejjem ammetta mieghu li "*... huwa kellu jhallas dawn l-ammonti lis-socjeta rikorrenti*" (fol. 50). Zied ighid ukoll li l-intimat "*... qatt ma semma mieghi li huwa gie xi darba mhedded biex jiffirma dawn il-kambjali*" (fol. 50).

6. Wara li gew ipprezentati d-dokumenti mesmmija mir-rapprezentant tas-socjeta rikorrenti fis-seduta tas-7 ta' Novembru, 2012, l-intimat iddikjara li huwa lest li jhallas dawk l-invoices li gew pprezentati llum mis-socjeta rikorrenti u li fuqhom jgharraf il-firma tieghu. Meta t-Tribunal ghadd l-*invoices* li fuqhom hemm il-firma ta' l-intimat, dawn gew ghas-somma ta' hamest elef hamsa u disghin euro u tmien centezmi ta' euro (€5095.08c)[1].

[1] **Lm103.40** (fol. 53, 79) + **Lm277.42** (fol. 54,93) + **Lm317.42** (fol 57., 59, 76, 77, 78) + **Lm214.94** (fol. 58, 74) + **Lm566.71** (fol. 60, 80, 81) + **€85** (fol. 61,84) + **Lm296.77** (fol. 66, 89, 90, 91, 92) + **Lm174.92** (fol. 56, 67, 75, 82) + **Lm182.15** (fol.64, 68, 73) + **€39.83** (fol. 87, 88);

7. Jekk jinghaddu l-invoices kollha esebiti (eskluz dawk dupplici) jigi l-ammont ta’

8. Skond id-dokument immarkat bhala dok. AC 1 li gie pprezentat fis-seduta tat-28 ta’ Novembru, 2012 huwa ghandu jhallas parti mill-ammont li hemm indikat a fol. 93 biss filwaqt li ghalkemm il-firma li hemm fuq id-dokument li jinsab a fol. 89 hija tieghu, dan l-ammont ta’ Lm296.77 ma huwiex dovut l-ghaliex l-intimat ma jafx jaqra. Il-kumplament tad-dokumenti, jew ma humiex iffirmati jew inkella huma ffirmati minn persuna ohra li ma hijiex l-intimat.
Ikkunsidra ulterjorment;

9. Din hija azzjoni kambjarja. Il-Qrati taghna dejjem irrittenew illi fl-azzjoni kambjarja huma permessi biss eccezzjonijiet li jikkontestaw il-validita formal ital-kambjala in kwantu jallegaw li din tkun fuq il-wicc taghha monka f’xi wahda mill-elementi kostituttivi essenzjali taghha kif trid il-ligi.

10. Skond gurisprudenza pacifika, l-azzjoni kambjarja ghandha r-regoli proprji taghha. “*B’ dan illi l-obbligazzjoni f’ kambjala hija astratta u kompluta, jigifieri indipendenti mill-causa obligationis li minhabba fiha l-kambjala tkun giet mahruga. Id-debitu kostitwit f’kambjala huwa tali mhux ghax hemm obbligazzjoni pre-ezistenti imma ghaliex id-debitur iffirma il-kambjala*” – “**Henry Petroni -vs- Bernard Farrugia**”, Appell Kummercjali, 23 ta’ Novembru 1994;

11. Jinsab deciz ukoll illi “*l-azzjoni kambjarja hija azzjoni awtonoma u dak li ghandu jigi rigwardat f’ azzjoni simili huwa bhala regola r-relazzjoni bejn it-traent u t-trattarju kif emergenti minn wicc il-kambjala stess*” – “**United Acceptances Finance Ltd -vs- Mario Grech *proprio et nomine***”, Appell, 6 ta’ Ottubru 2000;

12. Issa huwa minnu li l-Kodici tal-Kummerc jahseb ghal kaz ta’ xi eccezzjonijiet; *inter alia*, dak provvdut fl-Artikolu 198 tieghu pero dan id-dispost tal-ligi “*jimplika illi eccezzjonijiet li kienu ta’ natura personali ghall-possessur*

u li allura setghu joriginaw minn negozju li ta lok ghall-hrug tal-kambjala u li setghu idewmu ddeterminazzjoni ta' l-azzjoni kambjarja kellhom jigu skartati" – "**Adrian Busietta *nomine* -vs- Marco Attard *nomine***", Appell, 9 ta' Frar 2001;

13. Hemm pero` eccezzjonijiet ohra li jistghu jinghataw u fost dawn il-kazijiet hemm dak meta l-kunsens ta' l-accettant ikun vizzjat b' dolo jew vjolenza. Ghaldaqstant, kif drabi ohra affermat, "*meta l-eccezzjoni hija tad-dolo, il-Qorti ghandha tezamina l-kwestjoni sollevata, ghaliex diversament il-Qorti tkun qeghda tiffavorixxi lil min, kieku l-eccezzjoni tkun provata, ikun agixxa dolozament*" (**Alfred Tonna vs Vincent Lentini – Qorti tal-Kummerc, 20 ta' Lulju, 1950 Kollez. Vol. XXXIV P III p 845**). "*Kwindi l-provi dwar l-allegat dolo jew l-allegata vjolenza jinstemghu fl-istess gudizzju fejn tigi mitluba l-adempjenza ossija l-hlas tal-kambjali*" (**Joseph Cost Chretien vs Joseph C. Borda - Qorti tal-Appell Kummercjali, 6 ta' Novembru, 1961 Kollez. Vol. XLV P I p 478**). Jekk il-Qorti ma tinvestix dan il-punt, sollevat b' eccezzjoni jew b' kontro-talba, bhal f' dan il-kaz, il-Qorti ndirettament tkun qeghda tghin lil min ma jisthoqqlux dik l-ghajnuna minhabba d-dolo tieghu. F' dawn il-kazi huma applikabbli z-zewg principji tad-Dritt illi "*natura aequum est neminen cum alterius detrimento fiery locupletiorem*" u "*malitiis non est indulgendum*" li huwa principju ta' moralita` u ghandu jkollu l-applikazzjoni tieghu guridiku" (**Alfredo Tonna vs Kapt. Anthony Lawrence Bartolo - Qorti tal-Appell Kummercjali, 2 ta' Marzu, 1942 Kollez. Vol. XXXI P I p 507** u **Arturo Rizzo vs Godfrey J. Gatt – Qorti tal-Kummerc, 30 ta' Novembru, 1936 Vol. XXIX P III p 319**);

14. Issa f'dan il-kaz irrizulta li l-intimat kien juza s-servizzi tas-socjeta rikorrenti ghar-rigward ta' tiswijiet ta' ingenji fosthom xi xarabank. Jirrizulta ukoll, u dan mid-dokumentazzjoni esebita, li saru xogholijiet ghan-nom ta' l-intimat f'diversi okkazzjonijiet bejn il-perjodu 27 ta' Ottubru, 2006 u d-29 ta' Settembru, 2009.

15. It-Tribunal ezamina bid-dettal d-dokumentazzjoni esebita mis-socjeta rikorrenti u hejja s-segwenti tabella:

Pagna fil-process							**Lokalita**	**Ammont**	**Data**	**Kummenti**
60	80	81						Lm566.71		Skond din ir ricevuta kien sar depositu ta Lm150 meta saret din l invoice li kiene originarjament ghall ammon ta' Lm716.71

Pagna fil-process							**Lokalita**	**Ammont**	**Data**	**Kummenti**
53	79						Qormi	Lm103.40	21/11/08	F'dan l ammont hemm inkluz il-VAT
54	93						Qormi	Lm277.42	26/08/08; 1/09/08; 16/09/08;	F'dan l ammont hemm inkluz il-VAT

Pagna fil-process							**Lokalita**	**Ammont**	**Data**	**Kum**
61	87	88					Mgarr	€39.83	29/09/09;	Fuq irce hem som

										€80 indi fil-li VA hem xejn
55	62	66	89	90	91	92	Mgarr	Lm296.77	30/01/07; 27/07/07; 30/10/07; 18/01/08;	F'da amr hem inkl VA

Pagna fil-process							**Lokalita**	**Ammont**	**Data**	**Kumm**
56	63	67	75	82				Lm174.92	23/06/08; 22/08/08;	F'dan ammo inkluz
57	59	65	76	77	78			Lm317.42	27/10/06;	F'dan ammo inkluz Minn invoic jirrizul ta' N 2007 hallas somm Lm500
52	84							€85	29/09/09;	Ma indika jekk ammo jikkom il-VAT
58	74							Lm214.94	12/06/07;	F'dan ammo

											inkluz
64	68	73							Lm182.15	18/06/07; 13/07/07;	Il-VAT inkluz

AMMONT TOTALI f'LM (ink. VAT) Lm1,384.87c (fol. 53, 54, 55, 56, 57, 58)

AMMONT TOTALI f'LM (BLA VAT) Lm898.86c (fol. 60, 64)

TOTALI FI FLUS MALTIN (VAT u BLA VAT) Lm2,283.73c pari ghal €5,319.66c

AMMONT f'EURO €165 (fol. 52, 61)

TOTAL GLOBALI F'EURO €5,484.66c

16. L-ammont hawn fuq indikat ta' €5,484.66c ghandu jonqos bis-somma ta' €1,669.49c pari ghal Lm716.71c. It-Tribunal ihoss li dan l-ammont ghandu jonqos mill-ammont li ghandu jhallas l-intimat l-ghaliex ma jistax jaccetta l-invoice li hemm a fol. 60 (li kopja taghha tinsab ukoll esebita a fol. 80 u 81). Skond din l-*invoice*, l-intimat kien mitlub jhallas is-somma ta' Lm716.71c pari ghal €1,669.49c ghal kambjali li gew iffirmati minnu u ghal "kont wara". X'kien dan il-"kont wara" it-Tribunal ma jafx l-ghaliex is-socjeta rikorrenti qatt ma spjegat dan il-fatt.

17. B'hekk mis-somma ta' €5,484.66c trid tonqos din is-somma ta' €1,669.49c biex b'hekk jigi l-ammont ta' €3,815.17c. Dan huwa l-ammont ta' xogholijiet u parts li s-socjeta rikorrenti ghamlet fuq inkarigu ta' l-intimat. L-intimat da parti tieghu jghid li huwa mhux lest li jhallas ghal dawk l-*invoices* li huwa ma iffirmax. It-Tribunal ma jistax jaccetta dan l-argument ta' l-intimat. Galadarba saru x-xogholijiet rikjesti, gewx iffirmati jew le l-*invoices* relattivi, x-xogholijiet xorta wahda saru. Kien ikun iktar ghaqli li kieku gew iffirmati l-*invoices* kollha, pero b'daqshekk biss,

u cioe bil-fatt li dawn ma gewx kollha iffirmati, dan ma jfissirx li x-xogholijiet, kif diga nghad, ma sarux.

18. Issa mill-ammont ta’ €3,815.17c irid jonqsu z-zewg ammonti li hallas l-intimat u li jirrizultaw mill-*invoices* esebiti mill-istess socjeta rikorrenti. Il-pagamenti li ghamel l-intimat jammontaw ghal Lm500 pari ghal €1,164.69c (ara fol. 57 u fol. 60). B’hekk l-ammont li ghad fadallu jhallas l-intimat lis-socjeta rikorrenti jigi li huwa ta’ €2,650.48c.

19. It-Tribunal ma huwiex lanqas jaccetta l-fatt li qal l-intimat li huwa kien qieghed ihossu mhedded meta ffirma dawn il-kambjali. Fil-fatt, iktar tard fix-xhieda tieghu, l-intimat ighid li “*jiena ma kontx bzajt minnu ghalkemm ghadni kif ghidt hekk u fil-fatt meta kellimt lil Avukat tieghi dwar dan qaltli biex nghid lill-Qorti u mhux immur ghand il-Pulizija*” (fol. 45).

GHALDAQSTANT, dan it-Tribunal, in vista ta’ dak kollhu li ghadu kif inghad hawn fuq, qieghed jilqa in parte l-eccezzjonijiet ta’ l-intimat biss fejn dawn huma kompatibbli ma dak li inghad hawn fuq u jichad il-kumplament, qieghed jilqa in parte ukoll it-talba tas-socjeta rikorrenti limitatament ghall-ammont ta’ elfejn sitta mija u hamsin euro u tmienja u erbghin centezmi ta’ euro (€2,650.48c) u ghalhekk jikkundanna lill-intimat biex ihallas din is-somma flimkien ma l-imghaxijiet relattivi jibdew jiddekorru mid-data ta’ din is-sentenza.

L-ispejjez ta’ dawn il-proceduri jithallsu kollha mill-intimat.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------